

Riksdagens snabbprotokoll

2025/26:111

Måndagen den 27 april

Kl. 11.00–11.48

Det justerade protokollet utkommer inom tre veckor eller vid den tidpunkt som talmannen bestämmer. Talare som vill göra anmärkningar mot snabbprotokollet ska anmäla detta senast kl. 12.00 den tredje vardagen efter sammanträdet.

§ 1 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse

2025/26:104 till finansutskottet

Motioner

2025/26:4090, 4095 och 4097 till socialförsäkringsutskottet

§ 2 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Civilutskottets betänkanden

2025/26:CU25 En snabbare utbyggnad av kriminalvårdsanstalter och häkten

2025/26:CU29 Ökade möjligheter till hemmaladdning av elfordon

Miljö- och jordbruksutskottets betänkanden

2025/26:MJU20 Riksrevisionens rapport om statens arbete med underlag och utvärdering inom det klimatpolitiska ramverket

2025/26:MJU21 Riksrevisionens rapport om statens insatser för jordbrukets klimatomställning

§ 3 Svar på interpellation 2025/26:433 om en bred skatteöversyn

Anf. 1 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Ida Ekeroth Clausson har frågat mig hur jag avser att säkerställa att skattesystemet uppfattas som legitimt och rättvist av breda grupper i samhället.

Regeringen anser att det är rättvist att hårt arbetande människor inte ska betala mer än nödvändigt i skatt. Det ska löna sig att arbeta. Regeringen har därför tre gånger under mandatperioden sänkt skatten för alla som arbetar, med inriktning på låga och medelhöga

inkomster. Skatten på pensioner har sänkts i samma utsträckning.

Alla har fått mer i plånboken med regeringens politik. En vanlig familj med en polis och en sjuksköterska har fått 5 000 kronor mer i plånboken varje månad 2026 jämfört med 2022. Ett ensamstående vårdbidrag med två barn och ett sammanboende pensionärspar har på samma sätt fått 3 200 respektive 2 300 kronor mer i plånboken i månaden. Sammantaget bedöms regeringens politik ha störst positiv effekt för dem med lägst inkomster.

För skattesystemets legitimitet är det också viktigt att skatter tas ut på ett rättssäkert och förutsägbart sätt och inte försvinner i fusk och brottslighet. Regeringen arbetar aktivt för att motverka skattefusk, skattebrott och arbetslivskriminalitet. Vi har under mandatperioden skärpt kontrollsystem, förbättrat myndighetssamverkan och täppt till kryphål i välfärdssystemen för att stoppa den kriminella ekonomin.

Anf. 2 IDA EKEROTH CLAUSSON (S):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret, som kanske inte bjöd på några direkta överraskningar.

”Skatterna och avgifterna har varit de instrument med vilkas hjälp vi kunnat förvandla vårt land från ett privilegiesamhälle till en välfärdsstat – byggd på solidaritetens och gemenskapens principer.” Detta står att läsa i en socialdemokratisk riksdagsmotion av Olof Palme, Lena Hjelm-Wallén, Ingvar Carlsson med flera från 1978, och det gäller än i dag.

Det finns ett stort behov av en grundlig översyn av skattesystemet. Sverige befinner sig i en växande debatt om skattesystemets legitimitet, effektivitet och fördelning. Trots att arbetsinkomster beskattas relativt hårt finns det betydande skillnader i hur inkomster från arbete respektive kapital beskattas. Detta kan underminera förtroendet för skattesystemet och i förlängningen samhällskontraktet.

För närvarande kan personer med stora kapitalinkomster i vissa fall betala mycket lägre skatt än vanliga löntagare. Dessutom finns det kända sätt att genom skatteplanering ytterligare minska den effektiva beskattningen. Samtidigt har Sverige blivit ett av de länder i världen som har flest miljardärer per capita, medan de ekonomiska klyftorna växer. Forskning visar att

växande klyftor kan underminera den sociala sammanhållningen och viljan att bidra till det gemensamma. När skattesystemet upplevs som otillräckligt hotas även legitimiteten hos centrala välfärdsinstitutioner.

Vi socialdemokrater vill genomföra en skattereform som skapar förutsägbarhet och rättvisa och som bygger på breda skattebaser. Grundprinciperna för översynen är att skillnaderna i beskattning av arbete respektive kapital ska åtgärdas och att de allra mest förmögna ska bidra mer. Förutom att bredda skattebasen vill vi höja skatten på stora, lågt beskattade kapitalinkomster, förenkla systemet och göra det mer enhetligt samt begränsa möjligheterna till skatteundandragande och aggressiv skatteplanering.

Avskaffandet av ett flertal skatter samt de stora sänkningarna av inkomstskatten har lett till att de med högst inkomster betalar lägre skatt. Kapitalinkomsterna har ökat avsevärt, och många med höga kapitalinkomster gynnas av omfattande undantag från vanlig kapitalbeskattning. Fördelningen av kapitalinkomster är mycket ojämn jämfört med andra inkomstslag. Jag vill därför fråga finansministern varför hon tycker att det är rimligt att en kassörska betalar en större andel av sin lön i skatt än vad ägaren av affärskedjan gör.

Anf. 3 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Jag tackar Ida Ekeröth Clausson för interpellationen, som är minst sagt relevant. Skatterna är på något sätt hjärtat i politiken. Med skatter på rätt nivå kan vi finansiera det som vi behöver göra tillsammans, och med skatter kan vi styra och påverka beteenden och drivkrafter. Det är enormt viktigt. Däremot kanske vi inte är helt överens om vad som behöver göras. Jag ska kort förklara hur jag tänker om den här saken.

Som ansvarig för all beskattning i Sverige har jag två frågor som jag tänker mycket på. Den ena handlar om det långsiktiga. Hur ska vi få svensk ekonomi att växa och bli ännu större, så att framtidens välfärd, försvar, rättsväsen, skola och äldreomsorg ska kunna förbli lika bra som nu och helst bli bättre under kommande år? Vi ska vara ett rikt land som kan göra allt som krävs. Sverige ska vara ett riktigt bra land att bo i, vilket det också på många sätt är.

Den andra frågan för mig när det gäller skatter handlar om rättvisa. Även interpellanten är inne på den frågan. Mitt perspektiv är att det ska bli mer rättvist. Det ska helt enkelt löna sig mer att anstränga sig. När man anstränger sig i skolan eller på jobbet och när man startar företag och jobbar ska det vara lönsamt. Det ska jämföras med när man till exempel inte gör allt man kan för att bli anställd eller inte lägger 100 procent av sin egen energi och kraft på att komma in på arbetsmarknaden.

När en familj med flera barn och arbetslösa föräldrar har ungefär lika stora inkomster som en familj i samma trappuppgång där föräldrarna jobbar är det inte rättvist enligt mig. Rättvisa handlar för mig om att se till att de som jobbar och anstränger sig känner att det

lönar sig. Jag delar bilden att det är skillnad på beskattningen av kapital respektive arbete. Men jag drar då slutsatsen att skatten på arbete behöver sänkas mer för att man ska nå ett rättvisare, jämnare och bättre skattesystem.

Det är min grundinställning. Vårt skattesystem ska vara sådant att människor som bor i Sverige känner att de bidrar och gör allt vad de kan för att samhället ska funka och sedan litar på att det inte tas ut högre skatter än vad som krävs för detta. Skattesystemet ska göra att ekonomin växer, och det ska ha legitimitet.

Jag vet att Socialdemokraterna gärna pratar om skatter och vill ha överenskommelser, till exempel när det gäller finansieringen av försvaret. Skälet till att jag ändå ger Socialdemokraterna kalla handen i den delen är att det som Socialdemokraterna önskar är hjälp med att höja en massa skatter i Sverige. Det är inte den väg jag anser att vi ska gå. Sverige har nu det lägsta skattetrycket på 50 år. Då har vi ändå, precis som jag sa, stärkt familjer och stärkt många människors ekonomi i en väldigt tuff tid. Vi har dessutom ett fantastiskt näringsliv, en innovativ miljö och en bra kapitalmarknad, vilket gör att svenska företag faktiskt får mer kapital än många andra i Europa – även därför att vi svenskar är aktiva i att investera och spara i fonder och aktier.

Anf. 4 IDA EKERÖTH CLAUSSON (S):

Herr talman! Statsrådet talade mycket om vikten av att anstränga sig och att arbeta. Det står jag bakom. Jag tycker däremot att det är tråkigt att man inte har gjort mer för att arbetslösheten ska sänkas. Jag återkommer till det senare i anförandet.

Statsrådet nämnde även i sitt svar att ett legitimt skattesystem kräver att skatter tas ut på ett rättssäkert och förutsägbart sätt och utan att försvinna i fusk och brottslighet. Jag instämmer verkligen i det.

Däremot anser jag inte att regeringen har vidtagit tillräckliga åtgärder för att bekämpa skattefusk, skattebrott och arbetslivskriminalitet.

I rapporten från Expertgruppen för studier i offentlig ekonomi, ESO, uppskattas den kriminella ekonomins storlek till 350 miljarder kronor, varav 64 procent bedöms vara en del av den svarta ekonomin. Det är en enorm summa. Det är uppenbart att insatserna mot den svarta ekonomin och svartarbete måste förstärkas.

Arbetsinkomster som undanhålls från beskattning utgör ett allvarligt samhällsproblem, och konsekvenserna av bristande åtgärder är förödande. Statens intäkter minskar, seriösa företag riskerar att trängas ut och arbetstagare blir utnyttjade.

Detta sker medan regeringens politik konsekvent gynnat de förmögna på bekostnad av vanliga medborgare, vilket märks i samhället genom längre vårdköer, färre lärare och en minskad statlig närvaro.

Vi socialdemokrater föreslog att skjuta till ytterligare 75 miljoner till Skatteverket för att öka kontrollerna, men regeringen avvisar detta. Man kan fråga sig varför.

Riksrevisionen har i en granskning visat att rotavdraget har haft en stor betydelse för att minska

efterfrågan på svarta hantverkstjänster bland hushållen. Det är bra.

Men trots att hushållen uppfattar rottjänsterna som vita har svarta löner fortfarande betalats ut i ett eller flera led bakom konsumentledet. Här vill man inte göra någonting, som att minska hur många led det får vara. Riksrevisionen bedömde att ytterligare insatser krävs utöver rotavdraget för att bekämpa den typen av svartarbete.

Den utbredda förekomsten av svartarbete ger Skatteverket svårigheter att upprätthålla en rimlig kontrollnivå. Behovet av ytterligare insatser visar på att det finns en potential att förbättra Skatteverkets förmåga att motverka svartarbete.

Statsrådet nämnde även skattefusk. Samtidigt ser vi att skattepengar försvinner till riskkapitalbolag i stället för att gå till barnen i skolan och att mångmiljardbe-
lopp varje år försvinner genom skattesmitning och skattefusk.

Att motverka skattefusk och skatteflykt måste vara en prioriterad fråga. Skälen till det är flera. Ett är att det är en moralisk fråga. Ett annat är att det är viktigt för skattemoralen att motverka skattefelet.

Att väldigt rika svenskar och svenska företag kan betala en lägre andel skatt än undersköterskan eller småföretagaren genom aggressiv skatteplanering anser vi vara orimligt. Jag tror säkert att dessa småföretagare och undersköterskor med flera anstränger sig, som statsrådet talade om att det var viktigt att göra.

Vi socialdemokrater vill kraftigt skärpa reglerna gällande medhjälp till skatteundandragande och aggressiv skatteplanering. Det finns mycket som regeringen skulle kunna göra på skatteområdet för ett mer legitimt och rättvist skattesystem.

En regering som hade satt svensk ekonomi före partiinterna egenintressen hade använt skattepengarna där de gjort mest nytta: hos barnfamiljer, pensionärer och ensamstående, i sjukvård, skola eller äldreomsorg och för ökat bostadsbyggande, fungerande infrastruktur eller transporter som går i rätt tid.

Jag vill därför avsluta anförandet med att fråga ministern: Anser regeringen att den vidtagit tillräckligt med åtgärder för att få ett rättvist skattesystem?

Anf. 5 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M):

Herr talman! Det korta svaret på den sista frågan är: Vi har absolut gjort mycket för att skattesystemet ska uppfattas som mer rättvist. Det handlar om att sänka skatten för människor som arbetar.

Jag håller med om mycket av det interpellanten sagt. Grundinställningen är att ett skattesystem självklart ska vara legitimt och uppfattas som rättvist. Vi ska arbeta hårt, och det gör vi mot skattefusk och bedrägerier. Det är en av flera sidor av att jobba med ett skattesystem.

Jag hade glädjen att komma in i Sveriges riksdag för 20 år sedan. Sedan dess har vi, om jag inte har räknat fel, genomfört tio skattesänkningar på arbete. Några gjordes under alliansåren. Några gjordes i

opposition, där jag i varje fall fick igenom två budgetar även när Socialdemokraterna styrde. Vi kunde sänka skatten för vanliga hårt arbetande människor. Nu i regeringsställning har vi gjort det tre gånger till under tre år i rad.

Jag skulle vilja säga att Sverige är unikt i sammanhanget om man tittar ut över Europa. Vi har kunnat fördubbla resurserna till försvaret. De två första åren, när regionerna hade en väldigt tuff situation, lade vi till exempel stora delar av reformutrymmet på att stötta välfärden. Vi har också sänkt skatten på drivmedel och sänkt skatter på företagande och på att exempelvis anställa unga.

Jag är framför allt stolt över att hårt arbetande undersköterskor, löneadministratörer och frisörer har fått ordentliga skattesänkningar totalt sett sedan 2006.

I dag verkar det som att många partier gärna vill berätta om sina skattesänkningar. Sedan vet vi hur det blir när vissa partier kommer till makten. Då är det skattehöjningar som står i fokus för att man inte har förmågan att lösa problem och finansiera saker på annat sätt.

Detta handlar om att ansträngning ska löna sig. Det gäller också företagande. Vi förändrar exempelvis 3:12-reglerna. Det är viktigt. Vi sänker också, som jag sa, kostnaden för att anställa unga. Det är några av de saker som är viktiga i det här läget.

När det gäller fusk och legitimitet var både rut och rot fantastiska i den bemärkelsen att det är många som jobbar i sektorerna. Det är också så att synen på skattefusk och svartarbete har förändrats ganska radikalt om man ser tillbaka i tiden till hur det var för 20 år sedan.

Att ha ett system som är legitimt gör också att fusk och annat minskar och att synen på det ändras. Med det sagt är det fortfarande många som fuskar. Det allra värsta är den kriminella ekonomin, som ledamoten också var inne på.

Här har regeringen sedan dag ett jobbat stenhårt på många fronter. Det handlar också om skattepengar. Allt det som den ekonomin omsätter är inte skattepengar, men väldigt mycket. Det handlar om att man mjölkar välfärdssystem på olika sätt.

Här har vi gjort en stenhård insats. Jag kommer ihåg för några år sedan när det var en annan regering. Då talade man mycket om partyknarkarna som de stora bovarna i dramat. Partyknarkarna är absolut med och finansierar kriminalitet, men det handlar om så mycket mer och så mycket mer pengar. Det gäller till exempel när man som gäng och grupperingar använder företag som brottsverktyg och försöker att sko sig och mjölka våra välfärdssystem.

Det är ett arbete som vi jobbar stenhårt med. Det handlar om folkräkningen, att spara identitet med biometrisk uppgifter och att kunna dela information mellan myndigheter. Det borde inte ha tagit så lång tid innan någon genomförde det, men jag är väldigt glad att vi tagit tag i det problemet.

Summa summarum: Skatter är väldigt centrala. Med skatter ska vi se till att finansiera det som behövs

och det som vi behöver göra tillsammans. Det gäller försvaret, rättsväsendet och också välfärden.

Men vi ska aldrig ta ut högre skatter än vad som krävs. Skatterna ska också vara skraddarsydd så att vi ännu mer kan premiera och lyfta svenska företag så att de växer och kan anställa ännu fler.

Anf. 6 IDA EKEROTH CLAUSSE (S):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Skatt ska betalas efter förmåga och välfärd fördelas efter behov. Den som har högre inkomster ska bidra mer än den som har lägre inkomster, men alla får ta del av den gemensamma välfärden. Så ser den svenska välfärdsmodellen ut.

I helgen kunde man läsa i Dagens Industri att jobbskatteavdraget har gett mest till dem med de högsta inkomsterna, bland annat för att brytpunkten för statlig inkomstskatt har räknats upp och för att avtrappning av jobbskatteavdraget för höginkomsttagare har tagits bort.

Tidningen tog också upp dem som det inte har varit lika bra för, som de arbetslösa. För ett parti som Moderaterna som säger sig värna arbetslinjen är det knepigt att i regering inte ha gjort mer för att minska arbetslösheten.

I dag är var tionde svensk arbetslös. Det är människor som vill jobba. Dessutom är det en 30-procentig ungdomsarbetslöshet. Jag hörde ministern själv nämna sänkningen av arbetsgivaravgiften för unga. Här kunde vi i förra veckan höra hur ett stort företag i stället använder den sänkningen för att öka företagets egen vinst. Det är inte en vidare bra prioritering med svenska skattepengar.

Den höga arbetslösheten är inte bara ett svek mot alla dem som står utan jobb. Det är också ett slöseri med Sveriges resurser. Sverige behöver en politik där vi gemensamt arbetar oss till ett högre västånd.

Vi kan se att SD-regeringens mandatperiod har varit fyra förlorade år för Sverige och svenska folket. Tillväxten har försämrats, rekordmånga företag har gått i konkurs och svenska folket pressas av allt högre levnadskostnader.

Det är dyrt att vara svensk. Samtidigt har SD-regeringen slösat bort svenska folkets pengar och sänkt skatten för de allra rikaste med lånade pengar.

Resultatet är att Sverige är i en sämre situation än vad vi hade behövt vara. Det behövs en regering som fokuserar på att vanligt folk med vanliga löner ska få det bättre i stället för att sänka skatten för dem som redan har mest.

Anf. 7 Finansminister ELISABETH

SVANTESSON (M):

Herr talman! Jag ska upprepa det som ledamoten sa, eftersom det var en väldigt bra mening: Gemensam ansträngning leder till ökat västånd.

Precis så är det. Det som har byggt Sverige starkt är att människor under decennier har arbetat hårt och varit med och bidragit med sin egen förmåga. Vi har platta organisationer och gör saker tillsammans. Det

finns en innovativ befolkning, och många har vågat satsa på företag. Många anställda ser tillsammans med ägarna till att utveckla företagen. Det leder till välstånd och högre löner. Detta gör Sverige unikt på många sätt.

Det är dock uppenbart att vi väljer olika vägar och olika politik. För mig är det viktigt att sänka skatten för alla som arbetar. Det har jag sagt gjort i flera budgetar här i riksdagen. Socialdemokraterna kan prata om en skattesänkning, men när de kommer till makten höjer de gärna skatten, både i kommunerna och på den nationella nivån.

Den här debatten känns kanske lite som ett sätt att mörka alla de skattehöjningar som Socialdemokraterna planerar för vanliga människor. Om man ska finansiera någonting – det finns ju också ett finansieringsgap – kommer man att behöva höja skatten på företagande och arbete. Det finns ingen annan väg. Det vore inte bara olyckligt utan även dåligt för svensk tillväxt. Vi ska fortsätta att underlätta för svenska företag och för svenska hårt arbetande människor.

Vi har alltid en fördelningsbilaga – det har tidigare regeringar haft, och det har även vi. Vi sänker procentuellt mest för dem som tjänar minst. Det här har jag sagt många gånger.

I Sverige har vi progressiv beskattning. Den som tjänar mer har också en betydligt högre skatt, inte bara i kronor utan även i procent. Jag menar att man väl ändå ska få behålla minst hälften av det man tjänar – annars ligger inte riktigt fokus på tillväxt och ökad ansträngning.

Tack för debatten!

I detta anförande instämde Rashid Farivar (SD).

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 4 Svar på interpellation 2025/26:429 om skyddet för yttrandefriheten i förhållande till proposition 2025/26:133

Anf. 8 Justitieminister GUNNAR

STRÖMMER (M):

Herr talman! Rashid Farivar har ställt ett antal frågor till mig om förslagen i proposition 2025/26:133 *Stärkt säkerhet vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar*, bland annat om vilka följder förslagen kan få. Rashid Farivar har tidigare ställt liknande frågor till mig som jag besvarade förra månaden.

Låt mig inledningsvis understryka att regeringen fullt ut delar riksdagsledamotens syn på yttrandefrihetens grundläggande betydelse i vårt samhälle. Sverige har en lång tradition av att värna det fria ordet. Rätten att mötas och demonstrera är hörnstenar i vår demokratiska ordning. Denna rätt gäller för alla – även för den som vill uttrycka åsikter som andra kan uppfatta som provocerande eller sårande. Det är en självklar utgångspunkt att dessa friheter inte bara ska respekteras utan också ska skyddas aktivt.

Förslagen i regeringens proposition syftar till att stärka säkerheten vid allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Förslagen syftar däremot inte på något sätt till att förbjuda eller inskränka opinionsyttringar som kan anses vara kontroversiella.

Inget av förslagen ger polisen utökade befogenheter att neka tillstånd för en allmän sammankomst. Grunderna för när tillstånd för en allmän sammankomst ska kunna nekas föreslås alltså vara oförändrade. Polismyndigheten kommer med andra ord inte att få större utrymme än i dag att neka tillstånd för exempelvis en koranbränning eller andra kontroversiella opinionsyttringar med hänvisning till säkerhetsrisker.

Ett av förslagen syftar till att ge polisen ett uttryckligt lagstöd att ändra tid och plats för en allmän sammankomst. Tid och plats ska kunna ändras när alternativet är att helt neka tillstånd för sammankomsten. Förslaget kommer alltså att ge polisen tillgång till ett lindrigare alternativ i de fall då det annars hade varit nödvändigt att helt neka tillstånd för sammankomsten. Resultatet av de förändringar som vi föreslår kan alltså bli att fler – inte färre – demonstrationer ges tillstånd.

Ett annat förslag är att polisen ska kunna ställa in en allmän sammankomst eller offentlig tillställning när säkerheten för människors liv eller hälsa kräver det, exempelvis vid allvarliga attentatshot. I dag får polisen upplösa en demonstration med hänsyn till säkerheten för människors liv och hälsa men inte på förhand ställa in den. I praktiken innebär det att polisen tvingas avvakta, även om den vet att en sammankomst kommer att behöva upplösas så fort den påbörjas på grund av allvarliga risker för människors liv eller hälsa.

Kravet ”med hänsyn till säkerheten för människors liv eller hälsa” kommer i det närmaste att motsvara de krav som i dag gäller för att upplösa en demonstration på grund av avsevärd fara för de närvarande. Det kommer inte att räcka med svårare ordning eller allvarliga störningar i trafiken, utan det måste finnas en oacceptabel fara för människors liv eller hälsa. Det innebär att det kommer att vara högt ställda krav för att en demonstration ska få ställas in på förhand.

Svaret på riksdagsledamotens frågor är alltså att förslagen i propositionen inte ger polisen någon ny befogenhet att neka tillstånd för allmänna sammankomster och att det fortfarande kommer att vara en stark utgångspunkt att anordnaren har frihet att själv välja tid och plats för sammankomsten. Det kommer även fortsättningsvis att krävas tungt vägande skäl för att en sammankomst ska nekas tillstånd på grund av befarade ordningsstörningar, och tröskeln för att på förhand ställa in en demonstration kommer även fortsättningsvis att vara hög.

Jag kommer noggrant att följa dessa frågor och verka för att enskildas grundläggande fri- och rättigheter värnas.

Anf. 9 RASHID FARIVAR (SD):

Herr talman! Jag tackar justitieminister Gunnar Strömmer för svaret.

Sverige har en stolt och världsunik tradition av att värna det fria ordet. Redan 1766 blev Sverige först i världen med en grundlagsskyddad tryckfrihetsförordning. Tillsammans med yttrande-, demonstrations- och mötesfriheten i regeringsformen utgör detta själva berggrunden för vår demokrati.

Historiskt har Sverige varit en fristad där åsikter får brytas mot varandra utan rädsla för statliga repressalier eller censur. Att vi lever i ett öppet samhälle innebär att vi måste acceptera yttringar som kan uppfattas som djupt kränkande eller provocerande. Detta är priset för vår frihet. Vi får aldrig låta intoleranta krafter diktera gränserna för våra fri- och rättigheter.

Bakgrunden till regeringens proposition är välkänd och väldigt viktig. Under 2022 och 2023 genomfördes i Sverige ett antal koranbränningar som ledde till våldsamma upplöpp, de så kallade korankravallerna, samt internationella reaktioner och krav på att begränsa yttrande- och demonstrationsfriheten. Bland annat framfördes krav på förbud mot koranbränningar från både Socialdemokraterna och 57 muslimska länder inom Islamiska samarbetsorganisationen, OIC.

Under sommaren 2023 tillsatte regeringen en utredning om att ändra ordningslagen för att kunna förbjuda koranbränningar på samma sätt som Danmark gjorde i december 2023. Den linjen mötte stark kritik – i huvudsak endast från Sverigedemokraterna – inte minst eftersom inskränkningar under yttre tryck riskerar att signalera att våra grundläggande principer är förhandlingsbara. Utredningen lades senare på is efter att ha presenterats i juni 2024.

Efter den aggressiva förföljelse som civilförsvarsminister Carl-Oskar Bohlin utsattes för i september 2025 valde dock regeringen att gå vidare, och nu har vi propositionen på riksdagens bord. I propositionen föreslås bland annat, som justitieministern nämnde, att polisen ska kunna ställa in en allmän sammankomst om det är nödvändigt med hänsyn till säkerheten för människors liv eller hälsa.

Herr talman! Formuleringen i lagtexten väcker en avgörande fråga: Kan justitieministern tydligt garantera – jag använder ordet garantera – att detta förslag inte i praktiken kommer att leda till att Polismyndigheten stoppar koranbränningar eller andra kontroversiella opinionsyttringar med hänvisning till säkerhetsrisker till följd av hot om våld, sådant som vi bevittnade under 2022 och 2023?

I förra veckan fick jag i ett telefonsamtal med en polischef beskedet att denna lagändring kan komma att användas på just det sättet.

Anf. 10 Justitieminister GUNNAR

STRÖMMER (M):

Herr talman! Tack till Rashid Farivar för möjligheten att diskutera de här viktiga frågorna här i dag!

Anledningen till att de är betydelsefulla är, som ledamoten själv lyfte fram, att yttrandefriheten och rätten att arrangera allmänna sammankomster och andra närliggande opinionsyttringar är ett grundackord i vår demokrati och vår demokratiska rättsstat. Hela

utgångspunkten för vårt arbete på detta område är inte bara att bevara den friheten och rättigheten utan att helst också stärka och utveckla den.

Jag skulle gärna bara vilja säga något om bakgrunden och möjligtvis korrigera några av de saker som sades från ledamotens sida. Det är helt riktigt att den utlösande faktorn för utredningen var händelseutvecklingen våren 2023, under den svenska Natoprocessen. Det är helt riktigt att det då genomfördes ett antal allmänna sammankomster där det brändes koraner och att detta skapade stor uppmärksamhet internationellt. Det drev också på, kan man ändå säga, ett terrorhot mot Sverige.

Detta ledde till att terrorhotnivån höjdes från en trea till en fyra på vår femgradiga skala eftersom Sverige bedömdes gå från att vara ett legitimt mål för terrorattacker, det vill säga ett västerländskt land bland andra, till att vara ett prioriterat mål.

Jag vill också påminna om att detta var ett år då den svenska beskickningen i Bagdad sattes i brand och två svenska fotbollssupportrar under hösten sköts ihjäl i Belgien. Lade man ihop detta med en långvarig desinformationskampanj om den svenska socialtjänsten fanns det sammantaget goda skäl att säga att det var uppenbart att den här typen av opinionsyttringar också kunde påverka landets säkerhet. Jag tror egentligen att det var ett ganska okontroversiellt påstående, för detta var en realitet.

Jag vill vara tydlig med att säga att Danmark bestämde sig för att gå en annan väg, nämligen att i förväg förbjuda vissa yttranden på grund av deras innehåll, det vill säga förbjuda koranbränningar. Det är helt riktigt att det var ett förslag som också lyftes från Socialdemokraterna.

När regeringen lanserade utredningen var jag väldigt tydlig med att det för Sveriges del över huvud taget inte var aktuellt att i förväg förbjuda vissa typer av yttranden baserat på deras innehåll, syfte och så vidare. Vad vi däremot ville få belyst var denna fråga: Ska det finnas en grund att ställa in en allmän sammankomst om man exempelvis ser att ett terrorattentat är nära förestående? Det handlade alltså om att bredda möjligheten att skydda medborgarna mot livsfarligt våld kopplat till opinionsyttringar. Detta var ingången.

Sedan lämnade utredningen sina förslag. Det uppstod tidigt en rätt bred samsyn om att detta med att införa en ny grund för att neka en allmän sammankomst i praktiken skulle innebära stora risker för rikets säkerhet, till exempel för att andra krafter och utländska aktörer snarare än vi själva skulle vara dem som sätter upp gränserna för vår yttrandefrihet.

Regeringen valde därför tidigt att deklarera att vi inte har för avsikt att gå vidare med detta. Förslagen får ligga i byrålådan för vad vi kan kalla för författningsberedskap och andra allvarliga krislägen i framtiden. Men det är ingenting som är aktuellt att gå vidare med nu.

Däremot lämnade utredaren några förslag som mer handlar om att tydliggöra den befintliga ordningen, alltså inte att ändra den utan att tydliggöra den. Det

handlar till och med om att ge polisen ett bredare register. I stället för att vägra tillstånd till en sammankomst på grund av ordning och säkerhet kopplat till sammankomsten får polisen möjlighet att ge tillåtelse till sammankomsten, fast vid en annan tid och på en annan plats, där man bedömer att riskerna för ordningen och säkerheten är mindre. På så sätt går det ändå att genomföra en sammankomst.

Detta är bakgrunden till det här greppet. Det handlar om att skapa större tydlighet, större rättssäkerhet och större förutsebarhet men att inte på något sätt utöka utrymmet att neka sammankomster på grund av deras eventuellt kontroversiella innehåll.

Anf. 11 RASHID FARIVAR (SD):

Herr talman! Tack, justitieministern, för svaret!

I propositionen föreslås också att Polismyndigheten ska kunna besluta om en annan tid eller plats för en sammankomst än den som angetts. På papperet kan detta framstå som rimligt, men i praktiken riskerar det att få långtgående konsekvenser.

Demonstrationsfriheten handlar inte bara om rätten att uttrycka en åsikt utan också om rätten att göra det där budskapet faktiskt når fram. En demonstrationsrätt som i praktiken hänvisas till avlägsna eller irrelevanta platser eller tider är inte en verklig demonstrationsrätt.

Polisen har redan i dag möjlighet att föra dialog om tid och plats. Det är en väl fungerande ordning. Men när dialog ersätts av ensidiga beslut sker en principiell maktförskjutning från medborgarna till staten.

Skrivningen om möjligheten att ställa in sammankomster i förväg har också brister. Formuleringen är alltför bred. Kravet om terrorattentat finns inte i lagtexten, och i slutänden är det lagtexten som gäller. Detta är det som brukar kallas våldsverkarnas veto. Om hot om våld blir avgörande för om en allmän sammankomst får genomföras eller inte har vi i praktiken ett system där den som hotar mest också får mest makt. Det är en farlig utveckling i en rättsstat.

Herr talman! Det är viktigt att ställa frågan: Vad är orsaken till denna lagändring? Det är inte en bred folklig efterfrågan. Det är inte en demokratisk rörelse. Det är våld och hot om våld. Våld mot poliser, hot mot svenska intressen utomlands och angrepp på enskilda – det är tyvärr detta som driver förändringen. Då måste vi vara tydliga: En lagstiftning som inskränker friheten som svar på våld riskerar att legitimera just våldet.

Propositionen innebär i praktiken ett paradigmskifte. Polisen riskerar att behöva ta hänsyn till vilka reaktioner en åsikt kan väcka snarare än att skydda rätten att uttrycka den. Samtidigt finns redan lagstiftning för att hantera ordningsstörningar och våldsamma motdemonstranter. Problemet är inte avsaknad av verktyg, utan i många fall resurser och tillämpning. Risken är att lagstiftningen i stället stärker antidemokratiska krafter när den skickar signalen att hot och våld kan påverka det offentliga samtalet.

Herr talman! Om syftet är att stärka säkerheten vid allmänna sammankomster finns mer träffsäkra åtgärder, framför allt att lagföra dem som använder våld för

att tysta andra. Det handlar om att lagföra dem som kastar sten och eldar polisbilar. I stället riktas denna lagstiftning mot dem som vill använda det fria ordet. Det riskerar att försvaga vår demokratiska motståndskraft i stället för att stärka den.

Jag vill därför fråga justitieminister Gunnar Strömmer: Vilka överväganden har ministern gjort kring dessa risker?

Anf. 12 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Jag är en oerhört varm anhängare av paradigmskiftet på en lång rad olika områden. Det gäller till exempel synen på straff, där jag vill uppgradera brottsoffrens och samhällsskyddets intressen och sätta dem före gärningsmannens, och det gäller även i många andra sammanhang.

Det vi talar om nu är dock inte ett uttryck för paradigmskifte; det är en felaktig beskrivning. Jag delar inte alls den beskrivning som ledamoten gör av vare sig intentionerna bakom lagförslaget eller de effekter som det påstås kunna få.

Det är alltså inte så, vill jag understryka, att polisen med denna lagstiftning får några nya befogenheter att neka tillstånd till en sammankomst baserat på sammankomstens syfte, innehåll, aktörer eller budskap. Vad det handlar om, om vi ser det praktiskt, är att tydliggöra den verktygslåda som lagstiftaren har förutsatt att polisen har och som polisen själv också tidigare förutsatte att man hade.

I ett läge där man bedömde att man måste neka en sammankomst tillstånd med hänvisning till ordningen och säkerheten upplevde polisen sig tidigare ha större flexibilitet. Man kunde säga: Vi behöver inte vägra det här tillståndet. Vi kan släppa på den här demonstrationen men på en annan tid och en annan plats. Då undviker vi de här ordningsstörningarna. Den möjligheten saknar man i dag efter ett antal domstolsavgöranden som inte riktigt gått i linje med vad jag tror att lagstiftaren hade förväntat sig av lagstiftningen.

Man kan lika gärna säga att vi korrigerar detta. Vi återställer det rättsläge som alla har förutsatt ännu gäller. Poängen är alltså att polisen ska ha större flexibilitet att släppa på sammankomster även när det finns risker för ordning och säkerhet, inte motsatsen.

Det är helt riktigt att tid och plats – det är vi också väldigt noggranna med att understryka – inte alltid men ofta kan vara en väldigt viktig del av opinionsyttringen. Får jag säga samma sak vid en annan tidpunkt på en annan plats får det inte samma kraft.

Det är naturligtvis något som också genomsyrar vår reglering: Man ska ha som utgångspunkt att alltid släppa på vid den tid och på den plats som den som vill genomföra den allmänna sammankomsten önskar, just på grund av insikten att tiden och platsen ofta kan vara en viktig del, eller i alla fall *en* del, av opinionsyttringen.

Vad det landar i är alltså att polisen i ett läge där ordningen och säkerheten är sådan att man bedömer att man måste vägra tillstånd – något polisen alltså kan

göra redan med dagens regler – får möjlighet att anvisa en annan tid och en annan plats för att möjliggöra sammankomsten i stället för att vägra den tillstånd och ställa in den. Det kan man mer rätteligen beskriva som att vi stärker och utvecklar yttrandefriheten och rätten att genomföra allmänna sammankomster än som att vi avvecklar eller begränsar den.

Jag håller naturligtvis också med om att detta ska ses i ett sammanhang där polisen har många andra verktyg till sitt förfogande. Nu står vi i Sveriges riksdag, och för något år sedan var det många som upplevde att det var väldigt stökigt mellan de två riksdagshusen. Det blev en påträngande och besvärlig situation för ledamöter som arbetade i husen och för allmänheten som skulle passera. Det är klart att det är möjligt att använda andra lagstiftningsverktyg. Det handlade inte om allmänna sammankomster under ordningslagen, utan polisen kunde med tillämpning av andra bestämmelser i polislagen säga: Självklart ska ni få ge uttryck för er uppfattning, men ställ er här borta på Mynttorget så är ni fortfarande nära riksdagen och vi kan upprätthålla ordning och säkerhet på ett bra sätt.

De som verkligen är våldsamma eller hotar andra ska lagföras med helt andra verktyg.

Detta ska ses som en bekräftelse på den ordning vi redan har men med ökad flexibilitet för polisen att släppa på sammankomster snarare än att förhindra dem.

Anf. 13 RASHID FARIVAR (SD):

Herr talman! Jag tackar justitieministern för svaret.

Frågor om yttrandefrihet och demonstrations- och mötesfrihet är väldigt viktiga för mig. Jag tror att det har sin grund i landet jag kommer ifrån, där det inte finns någon rättighet att yttra sig fritt eller någon demokrati. Jag tycker därför att vi absolut inte ska ta de friheter och rättigheter vi har i Sverige för givna.

Mitt problem handlar i grund och botten om den föreslagna lagtexten i 22 a §: ”Polismyndigheten får utöver vad som sägs i 22 § ställa in en allmän sammankomst eller offentlig tillställning eller meddela villkor enligt 16 § andra stycket om det är nödvändigt med hänsyn till säkerheten för människors liv eller hälsa.” Där står inget om vilka människors liv och hälsa det gäller.

Jag ställde en teoretisk fråga till en polischef jag pratade med i förra veckan: Om ett antal svenskar och ukrainare ska demonstrera utanför Rysslands ambasad i Stockholm och Ryssland hotar med att bomba Gotland, kommer ni att ha befogenhet att ställa in den demonstrationen? Svaret blev: Ja, det kommer vi att ha.

Problemet är att lagtexten inte är tydlig. Med all respekt för justitieministerns anföranden och svar tycker jag att det bästa för Sveriges demokrati och frihet vore att regeringen drog tillbaka propositionen helt och lät ordningslagen råda. Den fungerar just i dag både praktiskt och med praxis.

Många poliser har faktiskt också hjälpt mig med texten till den här interpellationen.

Anf. 14 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M):

Herr talman! Än en gång tack till Rashid Farivar för att vi får möjlighet att diskutera de här viktiga frågorna i Sveriges riksdag! Jag tycker att det är utmärkt att vi har en levande debatt om något så grundläggande i vårt samhälle och vår demokrati som yttrandefriheten och demonstrationsfriheten.

Det är då också desto viktigare att vara noggrann i sitt sätt att beskriva frågorna. Jag tycker återigen att det är viktigt att understryka att denna lagstiftning alltså inte ger polisen några nya verktyg för att underkänna demonstrationer eller andra allmänna sammankomster baserat på innehåll eller syfte, det vill säga den danska modell som också Socialdemokraterna förordade i samband med koranbränningarna våren 2023. Det är en väg som vi har avvisat.

Den svenska modellen på området är att inte recensera innehåll. Det finns yttre gränser med hets mot folkgrupp och annat, men det är en efterhandskontroll och inget som man i förväg försöker värdera för att sedan bevilja tillstånd eller inte. Det får man i så fall hantera straffrättsligt i efterhand.

Vi har våra grunder. I det här fallet är ordning och säkerhet grunden. Det vi nu gör är att rätta upp lagstiftningen så att den kommer i linje med det sätt på vilket ordningslagen har varit tänkt att fungera och på vilket de allra flesta också har förutsatt att den fungerar. Det finns ett antal domstolsavgöranden som har gått emot polisen. Polisen efterfrågar en tydligare reglering, och det får man här.

Man måste ändå, om man nu är en del i vårt sätt att lagstifta i Sverige, läsa lagtexten tillsammans med förarbetena. Det är klart att det inte i lagtext går att fånga varje enskild händelse. Det måste man tydliggöra i förarbetena. Läser man den helheten är det entydigt.

Vad det handlar om är att om polisen i dag på väldigt goda grunder bedömer att det kommer att ske ett terrorattentat i samband med en allmän sammankomst kan man inte vägra tillstånd på den grunden. Man måste vänta tills sammankomsten är igång och sedan blåsa av. Här ger vi polisen en möjlighet att vid ett terrordåd agera tvärtom och vägra tillstånd i första läget. Det tror jag att de flesta människor tycker är balanserat, för det skyddar verkligen människors liv och hälsa.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 5 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
EU-dokument

COM(2026) 100 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om inrättande av en åtgärdsram för att accelerera industriell kapacitet och avkarbonisering i strategiska sektorer och om ändring av förordningarna (EU) 2018/1724, (EU) 2024/1735 och (EU) 2024/3110

§ 6 Anmälan om interpellation

Följande interpellation hade framställts:

den 24 april

2025/26:448 Desinformation om vindkraft

av *Josef Fransson* (SD)

till energi- och näringsminister Ebba Busch (KD)

§ 7 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 24 april

2025/26:747 Lönestöd till företag trots varningar om farlig arbetsmiljö

av *Johanna Haraldsson* (S)

till arbetsmarknadsminister och vikarierande klimat- och miljöminister Johan Britz (L)

2025/26:748 Den frihetsberövade svenske medborgaren Christophe Sahabo i Burundi

av *Olle Thorell* (S)

till utrikesminister Maria Malmer Stenergard (M)

2025/26:749 Rätten till likvärdig utbildning för barn i kriminalvård

av *Anna Wallentheim* (S)

till utbildnings- och integrationsminister Simona Mohamsson (L)

§ 8 Kammaren åtskildes kl. 11.48.

Sammanträdet leddes av talmannen.

Innehållsförteckning

§ 1 Ärenden för hänvisning till utskott.....	1
§ 2 Ärenden för bordläggning	1
§ 3 Svar på interpellation 2025/26:433 om en bred skatteöversyn.....	1
Anf. 1 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	1
Anf. 2 IDA EKEROTH CLAUSSON (S).....	1
Anf. 3 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	2
Anf. 4 IDA EKEROTH CLAUSSON (S).....	2
Anf. 5 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	3
Anf. 6 IDA EKEROTH CLAUSSON (S).....	4
Anf. 7 Finansminister ELISABETH SVANTESSON (M).....	4
§ 4 Svar på interpellation 2025/26:429 om skyddet för yttrandefriheten i förhållande till proposition 2025/26:133.....	4
Anf. 8 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	4
Anf. 9 RASHID FARIVAR (SD)	5
Anf. 10 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	5
Anf. 11 RASHID FARIVAR (SD)	6
Anf. 12 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	7
Anf. 13 RASHID FARIVAR (SD)	7
Anf. 14 Justitieminister GUNNAR STRÖMMER (M)	8
§ 5 Bordläggning	8
§ 6 Anmälan om interpellation.....	8
§ 7 Anmälan om frågor för skriftliga svar	8
§ 8 Kammaren åtskildes kl. 11.48.	8